

DELAVSKA POLITIKA

Izaja dvakrat tedensko, in sicer vsako sredo in vsako soboto.

Uredništvo in uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.

Podružnice: Ljubljana, Delavska zbornica — Celje, Delavska zbornica —

Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Delavski dom. — Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se vobče ne sprejemajo. — Reklamacije se ne frankirajo.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. — Malih oglasov trgovskega značaja stane beseda Din 1.—. V oglasnem delu stane petitna enostolpna vrsta Din 1.50. — Pri večjem številu objav popust. — Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno Din 10.—, za inozemstvo mesečno Din 15.—. Čekovni račun št. 14.335.

Štev. 57

Sreda, 15. julija 1936

Leto XI

Ljudstvo bo nastopilo

Kakor poročajo časopisi, sta se Mussolini in Hitler le sporazumela radi Avstrije in avstrijski klerikalci so podpisali pogodbo, da bodo izpolnjevali navodila in delali po volji fašistovsko - hilerjevskih prijateljev. Fašisti raznih barv in narodnosti upajo, da bodo z medsebojnim sporazumom vladali nad malimi narodi in rešili svojo ogroženo oblast v Evropi.

Kakor je resna fašistovska nevarnost, tako lahko trdimo, da je vendar mnogo manjša danes, kakor je že bila, kajti v veliki Franciji je odločno in prepričevalno zmagala socialistična zveza z vsemi zdravimi, naprednimi demokratičnimi silami. Veliki francoski narod se je odločil proti fašizmu za demokracijo.

Če so to storili Francozi, koliko bolj narekuje sam zakon samohranne malim narodom, da se v tem položaju sporazumejo med seboj, da stopijo na noge in se ubranijo pred pogubo v katero bi jih pahnila fašizem in reakcija.

Če se veliki, preizkušeni narodi kakor Francozi zavedajo, da je nji-

hova rešitev in blaginja v demokraciji, potem bodo mali narodi še tem globlje spoznali, da je moč vsakega naroda v tem, če narod, to je ljudstvo ne trpi nobene nadvlade in res samo kuje svojo sedanost in prihodnost.

Med male narode, ki so pa dokazali svojo veliko življensko sposobnost, svoje zdravje in svojo moč, spadamo v prvi vrsti Slovenci, ki bi nas radi neprijatelji stisnili v habsburško-fašističnih kleščah. In tem zunanjim neprijateljem pomagajo zavestno ali nezavestno vsi tisti, ki hočejo doma kratiti ljudstvu njegove pravice in teptati osnovno njegovo pravico in potrebo po svobodnem življenju vseh njegovih zdravih sil.

Naše ljudstvo se ni in se ne bo uklonilo nobenemu fašistovskemu pritisku. Ni nas in nas ne bo pogazil Živkovičev škorenj, še manj nas bodo poteptali tisti, ki hočejo še naprej vladati nad ljudstvom po metodah JNS in spreminjati državljane v brezpravne podložnike. Bič, ki so ga spletili JNS-arji proti ljudstvu, je pri Jevtičevih volitvah udaril po njih samih, in kdor bo še poskusil s

proslulim javnim glasovanjem, bo tepen še bolj, kakor je bil udarjen Jevtič.

Ko si je pred leti Orjuna domisljajala, da je že gospodarica v Sloveniji, se je ljudstvo združilo proti njej in vso orjunaško zalego tako treščilo ob tla, da ni mogla nikdar več vstati.

Danes je naše delovno ljudstvo bolj preizkušeno, kakor je bilo pred leti, in zato bo tem mogočnejše stopilo na plan in s svojo združeno močjo presenetilo ne samo fašiste, temveč tudi tiste, ki mislijo, da se lahko igrajo z ljudstvom s pomočjo laži-demokratičnega frazerstva.

Kakor odklanja naše ljudstvo odkrite nasilneže, prav tako bo obračunalo s hinavci, ki mu sladko govorijo, za hrbtom pa spletajo bič.

Lahko trdimo, da bomo že v kratkem pričeli velikega prebujenja našega delovnega ljudstva, da bodo združene demokratične sile ustvarile velik ljudski val, ki nas ne bo samo ubranil pred vsemi neprijatelji, ampak, ki jih bo vse odločilno tudi pogazil.

Avstrija je podpisala svojo oporoko

Sporazum med Avstrijo in Nemčijo podpisan — Dva nacista v avstrijski vladi

Zakleto sovraštvo do demokracije in delavskega razreda v Avstriji je zmagala s tem, da je avstrijski kancler dr. Schuschnigg podpisal dogovor z Nemčijo, po katerem Nemčija (poleg Italije) jamči za neodvisnost Avstrije, obenem pa dobi v avstrijski vladi nacistični fašisti dve ministri. Sporazum določa še, da vstopijo nacisti tudi v avstrijsko »patriotično fronto«.

Ni treba posebne politične pretkanosti, da uvidimo, da je Avstrija s tem odprla vrata nemški nacistični propagandi, se odrekla zaenkrat po nasvetu Italije Habsburžanom ter se zavezala, da pošlje na berlinsko olimpijado 2500 udeležencev. Nemčija pa je obljubila, da odpravi zaporo, da sme Nemeč vzeti v Avstrijo, če tja potuje, le 1000 mark.

Značilno je, da so nad to pogodbo razočarani pravi klerikalci in seveda tudi knez Starhemberg, ki je s svojimi spletkami takorekoč prisilil kanclerja, da je sklenil usodno pogodbo.

Modus vivendi, ki ga je sklenil kancler proti volji nekaterih članov vlade, pomeni oporoko Avstrije. Pogodba je sicer sklenjena, toda avstrijski kancler je dovolil tudi nacistično propagando v Avstriji in s tem omogočil, da morda že v nekaj mesecih Hitler doseže svoj namen. Nacisti v Avstriji so v stanu, z nasilstvom zatreti vsakršen drugačen vpliv ter proglašiti načelo, da je Avstrija za priključitev k Nemčiji, ki tedaj ne bo več vpoštevala pogodbe, ki sta jo podpisala avstrijski kancler in nemški poslanik von Papan. Pogodba postane brez pomena.

Avstrijska vlada mora amnestirati nacistične, pozneje uvesti še nemško državno zastavo s kljukastim križem. Končno, da se ta oporoka slovesneje potrdi, pojde avstrijski kancler v Nemčijo, kjer se sestane s Hitlerjem.

Ta avstrijska samomorilna politika je posebno nevarna za srednjeevropsko ravnotežje, kar ne bodo čutili le male države v srednji Evropi in na Balkanu, ampak tudi Italija prej ali slej. Zato se čudimo italijanskemu pristanku.

Priključitev Avstrije Nemčiji je sicer šele problem, ki ga Nemčija z vsjo intenzivnostjo pospešuje. Vendar je vprašanje del mednarodnega vprašanja, ker je neodvisnost Avstrije zajamčena v mirovni pogodbi, dočim vse kaže, da hoče Nemčija tudi takoj pogaziti mednarodni dogovor.

Iz tega razloga je jasno, da je postala Avstrija nevarno leglo novih mednarodnih sporov, ker išče zaslobo v Nemčiji, namesto, da bi stopila v stik z vso osrednjo Evropo, Malo antanto in balkansko zvezo.

Dogodki dokazujejo, da sile v mednarodni politiki delajo le nove in nove konflikte, namesto, da bi energično in dosledno izvajale mednarodne dogovore ter s tem preprečile naraščajočo vojno napetost in končno vojno.

25 milijonov dinarjev je ogoljufala državo dr. Bodijeva družba, ki je tihotapila preproge, zlato, srebrno in druge dragocene predmete, na carini.

Volilna zmaga laburistov

Po novembarskih volitvah v parlament že tri poslance v nadomestnih volitvah.

V volilnem okraju Derbi je bila nadomestna volitev poslanca. Delavski kandidat Noel-Baker je dobil 28.419 glasov, nasprotnik, ki ga je podpiral tudi liberalec Ljoud George pa 25.666. Prej je bil poslanec v tem volilnem okraju kolonialni minister Thomas, ki je moral zaradi indiskrecije v vladi odstopiti. Po jesenskih volitvah je bilo že sedem nadomestnih volitev. Delavska stranka je zmagala s tremi kandidati.

Kmetiška demonstracija za demokracijo svobodo na Poljskem

V občini Novosielec se je vršila patriotična slavnost. Slavnosti se je udeležilo 150.000 kmetov iz vse Poljske. Prigodila se je pa senzacionalna demonstracija.

Odposlanstvo zedinjene ljudske stranke je šla k generalnemu inšpektorju poljske vojske, generalu Rudz-Smigly, in govornik vzklíkne:

»Naj živi general Rudz-Smigly! Živela poljska vojska! Zahtevamo amnestijo Witosa! Naj živi kmetiška vlada z Witosom na čelu!«

Poklonilo se je 200 kmetiških zastav pred Rudz-Smiglyjem, ki je molče vstal in salutiral. Odposlanstvo izroči nato generalnemu inšpektorju peticijo z naslednjimi zahtevami:

1. Amnestija emigrantov Witosa in Kiernika;
2. demokratična ustava;
3. izprememba volilnega reda;
4. razpust parlamenta in nove volitve po demokratičnih načelih;
5. izprememba dosedanjega režima.

Peticija pravi: »Narodna obramba ne more biti monopol sedanje vlade ali ploh ene same skupine« ter zahteva odstop sedanje vlade.

Pod Blumom (Pregled enomesečnega dela)

»Vlada ljudske fronte je odločena, da dela hitro in odločno« (Leon Blum v radio 5. junija).

In Blumova vlada je držala besedo. Naj govore dejstva:

Petek 4. junija ob 16.30 uri: odstop Sarrautove vlade;

ob 18. uri: Leon Blum prevzame sestavo nove vlade;

ob 21. uri: Leon Blum že predstavi svojo vlado predsedniku Lebrunu.

Še isti večer izdala notranji minister Salengro in minister za delo Lebas prve ukrepe radi delavske stavke.

Petek 5. junija: Prva seja nove vlade, ki izdela svojo deklaracijo.

Sobota 6. junija: Vlada se predstavi parlamentu in dobi zaupnico 384 glasov proti 210.

Nedelja 7. junija: Doseže vlada sporazum z delavskimi strokovnimi organizacijami. Po tem sporazumu se zajamči popolna svoboda delavskih strokovnih organizacij, njihovih zapupnikov itd.

Torek 9. junija: Imenuje vlada novega policijskega direktorja Marchanda.

Parlamentu predloži:

1. zakon o 40-urniku v industriji, trgovini in rudarstvu (poslanska zbornica sprejme ta zakon 12. junija, senat pa 18. junija);

2. zakon o plačnem dopustu, ki mora znašati najmanj 14 dni na leto in velja za vse delavce in nameščence v industriji, trgovini, rudarstvu, hišnem gospodinjstvu, poljedelstvu in svobodnih poklicih (sprejet v poslanski zbornici 11. junija, v senatu 17. junija);

3. zakon o kolektivnih pogodbah, ki jih sklepajo s podjetniki strokovne organizacije (sprejet v parlamentu 11. junija, v senatu 18. junija);

4. revizijo Lavalove odredbe o invalidih (sprejeto 11. in 18. junija);

5. revizijo Lavalove zakonske uredbe o uradniških plačah (sprejeto 11. in 17. junija).

Četrtek 11. junija: Predloži vlada Leona Bluma

1. veliko amnestijo (zbornica jo

odobri 25. junija);

2. zakon o podaljšanju šolske dobe (zbornica sprejme 2. julija).

Četrtek 18. junija: Vlada razpusti vse fašistične organizacije.

Parlamentu predloži zakon o uradu, ki bo reguliral v vsej Franciji žitne cene. Zbornica ga sprejme 4. julija.

Petek 19. junija: Predloži vlada spremembo statuta francoske narodne banke in reformo državnega računovodstva in knjigovodstva.

Finančni minister Auriol razloži resničen finančni in gospodarski položaj Francije, kakršen je bil do nastopa Blumove vlade.

Torek 23. junija: Poda zunanji minister Delbos nove smernice francoske zunanje politike: Mir za vse in mir z vsemi! Posebno tesno sodelovanje z demokratičnimi državami!

Petek 26. junija: Vlada predloži zakon o podržavljenju vse industrije, ki izdeluje vojni material.

Torek 30. junija: Blumova vlada predloži načrt velikih javnih del, s katerimi se bo odpravila brezposelnost.

Sreda 1. julija: Nastopi Blum v Ženevi pred Društvom narodov in razloži politiko Francije.

Skupno je torej Blumova vlada v 26 dnevih predložila 17 važnih zakonov, od katerih jih je zbornica sprejela že enajst.

Katera druga vlada na svetu se more ponašati s tako hitrim, odločnim, premissljenim, koristnim delom za narod.

Zlato se vrača v Francijo

Bilanca francoske narodne banke z dne 2. t. m., ki izkazuje stanje z dne 26. junija t. l., izkazuje prvič po 20. marcu t. l. dosedaj, da je porasla zlata zaloga za 46 milijonov frankov. Po 26. juniju pa dotok stalno narašča, tako da bo bodoča bilanca izkazovala 240 milijonov frankov zlata več. Izboljšal se je tudi devizni trg. Državni papirji se obenem stalno dvigajo.

Socialistična konferenca v Mariboru

V navzočnosti nad 100 zaupnikov je njih političnih vprašanjih

Maribor, dne 14. julija.

Sinoči se je vršila v dvorani Sodna ul. 9 velika socialistična konferenca, ki se je udeležilo nad sto zaupnikov iz Maribora in najbližje okolice. Konferenca je razpravljala o vseh aktualnih političnih vprašanjih in je napravila potrebne sklepe, ki bodo služili slehernemu socialistu kot smernice za njegovo zadržanje v notranje političnih vprašanjih.

Konferenco je otvoril s. Eržen. Kot prvi je poročal s. Petejan o političnem položaju in zahtevah delovnega ljudstva. Gospodarske in socialne prilike se še vedno niso izboljšale. Najboljši dokaz za to je niz štrajkov, ki so se pojavili po vseh večjih krajih v državi in spravili v gibanje tisoče in tisoče delavstva vseh mogočih strok.

Poleg zahteve po boljšem zaslužku in večjem kosu kruha pa je najbolj glasna zahteva ljudstva po politični svobodi, po demokraciji in popolni likvidaciji diktature. V tem pogledu smo pred enim letom dobili zagotovilo in obljube, da bo nova vlada takoj izdala vse potrebne zakone. Preteklo pa je leto in več, vendar o obljubljenih zakonih še ni duha, niti sluha.

Razumljivo je, ako ljudstvo, zlasti tudi delavski razred — deloma tudi pod razvojem dogodkov v Franciji in Belgiji — postaja nestrpen in vedno glasneje postavlja svojo zahtevo po demokraciji.

Ta težnja je dovedla do tega, da so se pričeli razgovori med različnimi grupacijami, ki teže k demokraciji in da se skuša ustvariti možnost za enoten nastop vseh demokratičnih sil. Socialisti so za tak nastop na podlagi vnaprej dogovorjenih in določenih zahtev. Pri tem pa povdarjajo, da hočejo ohraniti svojo samostojnost in stremeti za vzpostavitvijo lastne stranke.

Od demokracije si obeta ljudstvo ne le politične svoboščine, ampak tudi izboljšanje gospodarskega in socialnega položaja. Kjer je svoboda, je tudi kruh!

Izvajanja s. Petejana so navzoči pozdravili z glasnim pritrditvijo, nakar je s. Jelen prečital to-le

resolucijo:

Zaupniki pristašev bivše socialistične stranke, zbrani na sestanku, dne 13. julija 1936, odobravajo vse dosedanje politične akcije, zlasti tudi akcijo za ustanovitev samostojne politične stranke, kakor tudi sporazum med opozicionalnimi grupami in priporočajo, da se to delo nadaljuje ob čuvanju ideološke ter organizacijske samostojnosti socialističnega gibanja.

Zaupniški sestanek iskreno pozdravlja uspeh francoskih in belgijskih sodrugov, ki bo koristil delovnemu ljudstvu teh dežel, kakor tudi proletarijatu in demokraciji po celem svetu.

Zaupniški sestanek energično protestira proti nameravanemu razpisu občinskih volitev na podlagi dosedanjega zakona, ki je izšel pod diktatorskim režimom z namenom, da brani diktaturo. Zahtevamo novelizacijo zakona za podeželske in mestne občine, ki mora vsebovati proporcionalno, direktno in tajno volilno pravico, nakar naj se na podlagi noveliziranega zakona razpišejo svobodne občinske volitve za mestne in podeželske občine.

konferenca razpravljala o vseh važ-

mom z namenom, da brani diktaturo. Zahtevamo novelizacijo zakona za podeželske in mestne občine, ki mora vsebovati proporcionalno, direktno in tajno volilno pravico, nakar naj se na podlagi noveliziranega zakona razpišejo svobodne občinske volitve za mestne in podeželske občine.

Predložena resolucija je bila soglasno sprejeta.

Kot drugi govornik je s. Eržen orisal potrebo ustanovitve Socialistične zveze delovnega ljudstva. Delavstvo čuti potrebo politične organizacije. Politično gibanje mora biti organizirano, ker brez organizacije ni mogoča nobena kontrola političnega delovanja. Le stranka z vsemi svojimi forumi je v stanu delati sklepe, skrbeti za njihovo izvedbo in za pravilno funkcioniranje gibanja. Javne akcije, kot n. pr. volitve itd. more uspešno pripravljati in voditi samo stranka, ako nočemo, da bomo doživljali neljuba presenečenja. Je pa tudi finančno vprašanje, ki ga je mogoče rešiti samo z organizacijo. Brez denarnih sredstev pa je vsaka akcija nemogoča. Mecenov, ki bi lahko dali tisočake iz lastnih sredstev na razpolago, pa nimamo in bi tudi ne hoteli, da bi se v socialističnem gibanju uveljavilo načelo financiranja iz neznanih virov. Vse to narekuje socialističnemu delavstvu, da skrbi za oživitvorenje lastne stranke, ki ga bo vodila skozi težko sedanost v lepšo bodočnost in k uresničenju socializma. (Živahno odobravanje.)

Kot tretji je govoril s. Jelen o potrebi delavskega tiska. Opozoril je na zadržanje meščanskega tiska v delavskih vprašanjih, zlasti pa ob velikih dogodkih v drugih demokratičnih državah, n. pr. v Franciji, ko skuša reakcija potvoriti pravo sliko nastalih razmer, da ne bi vzbudila apetita pri ljudstvu v lastni državi. Socialistični delavski tisk daje delavstvu edino možnost pravilne orientacije v vseh notranje in zunanje političnih vprašanjih. Zato je prva dolžnost vsakega socialista, da širi svoj tisk, »Delavsko Politiko«, in s tem tudi socialistično zavest in skupnost v vrstah delavstva.

Govornik je nadalje priporočal navzočim, da skrbe za razvoj vseh ostalih delavskih organizacij: kulturnih, strokovnih in gospodarskih, ker le z izgradbo vseh teh organizacij se bo ojačilo delavsko gibanje, da bo postalo res uvaževanja vreden faktor. (Dogotrajno odobravanje.)

V debati se je javilo nekoliko sodrugov, ki so s svojimi izvajanja še podkrepili govornike.

Konferenca je lepo uspela. S. Eržen jo je zaključil s pozivom na navzoče, da naj se tudi prihodnjič vselej odzovejo povabilu v tako lepem številu. Sklepi, ki jih je napravila konferenca, se bodo izvajali in vsak naj po svojih močeh skrbi, da bodo rodili zaželjene uspehe. Za uspeh pa je potrebna disciplina in ta mora biti prva vrlina vsakega socialista.

„Slovenec“ pred enim letom

Za tajne volitve

»Slovenec« je pred enim letom, 19. julija 1935. leta objavil uvodnik pod naslovom:

Za nepotvorjeno demokracijo,

v katerem smo v svoje veliko veselje brali to-le (priobčujemo dobesedno, le radi večje preglednosti dolgega, zgodovinsko - politično važnega članka smo podčrtali nekatere stvari, op. ur.):

»Vlada g. Stojadinovića je bila od ljudstva celokupne države sprejeta z naravnost elementarnim navdušenjem zato, ker je pomenila konec absolutističnega režima, ki je bil uveden leta 1929 in leta 1931 omiljen z neko psevdodemokratsko aparaturo, ki naj bi bila tvorila prehod k pravemu svobodnemu sodelovanju ljudstva v državni politiki, dejansko pa se je izkazala kot nespodobno za tako nalogo tembolj, ker je bila poverjena ljudem, ki niso imeli zaupanja ljudstva, niti so si ga umeli s kakšnimi državniškimi sposobnostmi pridobiti. Že samo upanje, da je, oziroma bo konec temu stanju je izzvalo splošen val radosti po vsej državi, neglede na to, da je po polomu fašističnega režima jevtičevcev prišla na krmilo vlada, ki so jo sestavili ljudje načelne in odločne demokratične miselnosti. Toda bili so podani tudi čisto pozitivni znaki, da se bo po naravnih prehodni dobi brez nevarnih skokov, ki bi jih naše itak že nevarno pretreseno javno življenje le težko prenese, upostavila na vsej črti demokracija, kakor je ne zahteva samo edino pravo načelo politične in ljudske samoodločbe in sporazumnega svobodnega sodelovanja med vladajočimi in vladanimi, ampak tudi dejanske potrebe naše države, ki se po tradiciji svojih narodov ne more srečno upravljati drugače kakor na podlagi zaupanja ljudstva v one, ki jih postavlja na čelo svoje vlade. Ne samo, da je vlada g. Stojadinovića v svoji uradni deklaraciji izjavila, da hoče osnovne važne zakone, ki naj omogočijo prehod v polno demokracijo, prilagoditi težnjam in željam naroda in da hoče omogočiti resnično udeležbo najširšim slojem prebivalstva pri državni upravi — njeni najožji prijatelji so v svojih političnih govorih — kakor n. pr. dr. Laza Marković (on kot pravi radikal obsoja danes JRZ, op. ur.) — slovesno naglašali, da si ne morejo uresničiti države, kakor jo namerava pripraviti

novi režim, misliti drugače, kakor da se narodu vrnejo vse demokratične svoboščine, ki so mu bile odvzete.

Nova demokratična era po razrušitvi, ki so jo povzročili bivši protiljudski režimi neobhodno zahteva v prvi vrsti, da se

vrne ljudstvu splošna, enaka in tajna volilna pravica, ki edina jamči za to, da pride do izraza resnična volja ljudstva.

Zakaj izkušnja je naučila vse evropske demokratične narode, da se je povprečnemu človeku mogoče odločiti po svojem prepričanju in vesti in tej odločbi dati po volivnem aktu izraza samo, če tega noben zunanji činitelj ne otežuje ali pa ne onemogoči tako, da lahko kontrolira vsak posamezen glas, z drugo besedo, če je volivec dejansko popolnoma svoboden od vsake tuje nuje in pritiska ali vpliva, ko oddaja svoj glas za tistega, kateremu zaupa za stopstvo svojih interesov. Zato je tajnost volivnega akta, kolikor gre za oddajo glasu, temeljna zahteva demokratičnega reda, ki hoče tudi praktično garantirati svobodno samoodločbo vsakogar. Zato ne more in ne sme biti dopuščen noben dvom, da bo novi režim na podlagi pooblastil, ki jih je dobil, uveljavil novi demokratični volivni zakon na osnovi tajne volivne pravice, ... da zakon vseskozi demokratičen volivni red, kakor ga zahteva ljudstvo, ki smatra to za svojo najosnovnejšo pravico, o kateri sploh ne sme biti nobene debate.

Vlada je s svojo deklaracijo in z vsem svojim nastopom, ki je izraz njene resnične in odločne volje, kakor jo je razumelo ljudstvo, prevzela

moralno obvezo pred vso našo javnostjo, da uzakoni ljudski želji, volji in potrebi odgovarjajoč demokratičen volivni zakon, za vsako ceno, brez ozira na kakršnekolik nasprotne želje in struje,

ki so ostanek miselnosti prejšnjih protiljudskih klik, katere so v svoj strankarski in osebni prid rušile našo demokracijo in razmajale našo državno stavbo ter državo vrgle v najhujšo krizo, kar jih je doživela od svoje ustanovitve.

Tako je pisal »Slovenec« lani.

A letos?!

Kaj zasluži človek, ki prelomi tako slovesno dano besedo?

„Nemiri“ v Španiji

Klerikalni list poroča, da so v soboto ponoči vdrl v radiostanico v Valenciji štiri oboroženi možje in zahtevali, da napovedovalec javi, da se je v Španiji izvršil fašistični prevrat in so fašisti gospodarji položaja v Španiji. Nato so vdrl v guvernerjevo palačo ter prisilili guvernerja, da mora potrditi radijsko vest o fašistični revoluciji. Ob tej vesti so se jele zbirati množice pred radijsko postajo ter povsod razobesile rdeče zastave in pele internacionalno. Mase so nato vdrle

v desničarske lokale, vse razbile, ostanke pa znosile na cesto in zažgale. Množica je napadla tudi tiskarno desničarskega lista. Tak je bil konec fašistične revolucije, ki je niso povzročili ne socialisti in ne komunisti, ampak klerikalni reakcionarci.

Voditelj monarhistov ubit

V bližini Madrida so našli te dni umorjenega poslanca Sotello, ki je bil vodja monarhistov v Španiji. Domneva se, da so Sotello umorili provokaterji.

Kulturno delo na Čehoslovaškem

Češki socialisti imajo svoj kulturni zavod: Delavska akademija. V letu 1935. je ta ustanova priredila 6131 kulturnih prireditev, ki se jih je udeležilo 574.495 oseb. Med temi prireditvami je bilo 372 šol in tečajev, ki so absolvirali 13.057 učnih ur, ter se jih je udeleževalo 28.953 slušateljev. Te šole so se vršile v 128 krajih.

Predavanj je bilo 6580.

Med šolami je bilo 110 socialističnih šol, 26 propagandnih šol, 22 za funkcionarje, 17 za splošno izobrazbo za žene, 17 narodno-gospodarskih, 16 samoupravnih šol, 9 za strokovne funkcionarje, 58 za mlade nezaposelence itd.

V letu 1936 bo kulturno delo vršeno po vseh strankinih in strokovnih organizacijah ter zlasti organizirane v poletnem času šole na prostem in v počitnih taboriščih.

B. Traven, Bombaž

II. Knjiga

Prevaža Talpa 96

»Da, tako je,« je menil mr. Pratt. »Srečo je treba imeti. Povsod. Pa najsi gojiš živino ali se ženiš. Kaj pa ste napravili z mojo ženo?«

»Jaz? Z vašo ženo?« Grižljaj mi je obtičal v ustih in prebledel sem. Ženske se znajo vendar tako obnašati. Včasih imajo domisleke, včasih pa dožive tudi napade. Često se nenadoma spomnijo in se — izpovedo. Pa mi menda vendarle ni žena kaj zinjila? Prav nič taka se mi ni zdela, da bi vsako skrivnost obešala na veliki zvon.

»Ko je prispela vaša brzojavka, je bila vsa iz sebe in je rekla: Tu zopet enkrat vidiš, kakšen lenuh in kakšen nepotreben človek si. Tale mladič je dovedel živino, kakor bi jo nesel v žepu ali kakor bi jo imel privezano k sedlu. Kaj takega ti vse življenje ne izvršiš. To ti je drugačen deček, ta f-ing son of a bith.«

»Za božjo voljo, mr. Pratt, menda se vendar ne boste ločili?«

»Da bi se ločil? Jaz? Čemu pa? Radi take malenkosti?«

Zopet se je tako čudno smehljaj. Ko bi le vedel, kaj meni z »malenkostjo«. To lahko pomeni, da ve vse, prav tako pa tudi lahko pomeni, da ničesar ne ve.

»Ne,« je nadaljeval. »Zakaj pa bi se naj ločil? Ali se bojite, da se ločim?«

»Da,« sem priznal.

»Zakaj pa?«

»Ker bi me potem vaša žena poročila. Saj je vendar sama rekla.«

»A tako, da. Spominjam se, da je rekla. Če moja žena kaj takega reče, potem tudi stori. Potem se je ne boste rešili.« Postal mi je neprijetno. Mr. Pratt je opazil in me vprašal: »Čemu pa se tako bojite? Ali vam moja žena ne ugaja? Vendar mislim, da —«

Nisem mu dal izgovoriti, kajti morda bi sedaj povedal, kar je vedel. Zdelo se mi je pa bolje, da ostane to vprašanje nerešeno.

»Seveda, vaša žena mi je celo zelo všeč,« sem priznal.

»Si mislim,« je rekel mr. Pratt.

Zopet nekaj takega, kar bi utegnilo pomeniti vse in nič.

»Poglejte, mr. Pratt,« sem rekel, »to je ne-

umno. Vaša žena mi celo zelo ugaja. Toda prosim vas, ne ločite se! Saj se vendar tako dobro razumete. Jaz pa sam ne vem, kaj bi naj s svojo ženo, oprostite, z vašo ženo počel.«

»Kar se počne z vsako ženo. Delali ji boste pač veselje, ki ga ima vsaka žena rada.«

»To me ne skrbi. Nekaj drugega je. Ne vem, kako bi opravil z zakonom.« Skušal sem mu pojasniti: »Ne vem, kako bi se naj vedel. Kaj takega kar ne vzdržim. Ne morem mirovati. Ne morem sedeti mirno, razumete. Nепrestano se moram potepati. In svoje žene vendar ne morem vlačiti s seboj. Pobegnil bi, ker bi ne mogel prenašati, da bi dan za dnevom sedel pri mizi in dobival reden zajtrk in redno kosilo. Tega tudi moj želodec ne prenese. Če mi hočete ustreči —«

»Zmeraj,« je rekel mr. Pratt.

»Nikarte se ločiti od svoje žene. Je tako dobra, tako lepa, tako razumna, tako pogumna žena. Take ne dobite več, mr. Pratt.«

»Vem. Radi tega se tudi ne bom ločil. Na to še nikoli niti mislil nisem. Sploh ne vem, kako pridete na take oslarije. Nu, sedaj pa pojdiva izvršeno pogodbo nekoliko zaliti!«

(Konec prihodnjic.)

SARGOV
Rajši takoj **KALODONT** — potem ostanejo zobje zdravi in lepi
PROTI ZOBNEMU KAMNU

DOMAČI
IZDELEK

Sedmi mednarodni strokovni kongres v Londonu

Citrine o boju za mir.

V sredo minulega tedna je pričel zborovati v Londonu sedmi mednarodni kongres strokovnih organizacij. Kongresa se je udeležilo nad 200 delegatov iz 20 držav.

V otvoritvenem govoru je predsednik kongresa Valter Citrine poudaril, da je treba okrepiti Društvo narodov in organizirati sile, ki bi bile sposobne, da jamčijo za izvedbo sklepov Društva narodov.

Zagovarjal je energično akcijo za pobijanje fašizma. Italijanski fašizem in nacionalni socializem imata vse znake imperialističnih gibanj, ki ne

poznata nobenih drugih zakonov kakor oboroženo silo. Neuspehi Društva narodov so posledica slabosti, neodločnosti in neenotnosti zunanje politike velesil.

Mi smo, pravi Citrine, za kolektivno varnost ter bomo podpirali samo one vlade, ki se bodo izrekle za spravljivo rešitev vseh sporov, odrekli pa bomo podporo onim vladam, ki bodo z izrekom Društva narodov označene kot napadalke. To nam nalaga dolžnost, da podpremo vlado v oboroževanju vojske, ki to nalogo prevzame. Vsakemu napadalcu moramo preprečiti, da bi dosegel voj cilj in užival sadove svojega napada.

Zmaga svobodnih strokovnih organizacij pri „Tivarju“ v Varaždinu

1200 glasov, 10 obratnih zaupnikov.

Te dni so se vršile v tekstilni tvornici »Tivar« volitve obratnih zaupnikov, pri katerih je dobila lista svobodnih strokovnih organizacij nad 1200 glasov in s tem 10 zaupnikov, lista Hrvaškega radniškega saveza pa 709 glasov in 6 zaupnikov. Te volitve so značilne, ker je ob priliki stavke igral Hrvaški radniški savez grdo izdajalsko vlogo in skočil stavkujočim v hrbet. Ob tej priliki so meščanski časopisi tudi objavili, da so se vsi delavci včlanili pri Hrvaškem radnič-

kem savezu. Pri volitvah obratnih zaupnikov pa je delavstvo dalo najboljši odgovor na vse te vesti in pokazalo, da stoji neomajno v vrstah svobodnih strokovnih organizacijah.

Izid teh volitev nas potrjuje tudi v domnevi, da bi bilo za ureditev razmer v državi pač bolje, ako bi dr. Maček ne posegal v samostojno organiziranje svobodnih delavskih strokovnih organizacij z ustanavljanjem nepotrebne HRSa.

Doma in po svetu

Gospodarska konferenca balkanske zveze se je vršila v petek na Bledu. Konferenco je otvoril dr. Stojadinović. Namen konference je bil, da se pozivi gospodarski promet med državami balkanske zveze.

Zapleteni odnosi med Uzunovićem in Živkovićem. JNS skuša poravnati »zapletene odnose« med Uzunovićem in Živkovićem z ozirom na bodoče občinske volitve. — Kaj se kregajo gospodje med seboj?

Izpremembe o poštni tarifi. Poština za pisma v tujino do 20 g znaša odslej 4 Din, prej 3,50, za vsakih nadaljnjih 20 g še po 2 Din. — Poština za dopisnice v tujino je 2 Din. — Ekvivalent za paketne pristojbine se računa po 15 Din za 1 zlati frank. — Podražili so se tudi telegrami. Pristojbine za pisma in dopisnice v Italijo, Čehoslovaško, Grčijo in Turčijo ostanejo dosedanje. Nove določbe stopijo v veljavo dne 1. avgusta t. l.

Majska akcija avstrijskega delavstva. Delavci v Burgenlandu so poslali — prvi majnik šele 30. junija. Šli so na najvišji hrib Rozalija v okolici. Na najvišjem drevesu so obesili osem metrov dolgo rdečo zastavo. — Veje smreke so posekali ter lubje omajili. Deblo so namazali z milom, da ne bi nihče mogel plezati po zastavo. Policija bi v takem primeru posekala drevo, da odstrani zastavo. Zato so sodrugi na vrhu drevesa obesili zaboj poleg zastave. Zandarmerija je bila že zgodaj jutraj na licu mesta. Ko je opazila zaboj na drevesu, ni vedla kaj ukrenila ter se je posvetovala z višjo oblastjo. Šele ob treh popoldne so naložili enemu zandarju, drugi so se daleč skrili, da sestrelji zaboj, v katerem bo najbrže bomba. Ustrelil je, naglo legel na tla in iz zaboja se je vsulo kamenje. Ko so se oddahnili, so posekali drevo.

Kdo prireja berlinsko olimpijado? Propaganda za berlinsko olimpijado vodi Goebbels. Pravi prireditelj berlinske olimpijade je pa vojno ministvo, ki bo tudi okrasilo olimpijske prostore z vojno zastavo tretjega cesarstva. Prireditelj je torej vojaška demonstracija, ki ima namen priva-

biti v Nemčijo čimveč deviz in pokazati svoj militarizem. Zadeva je nekoliko vznemirila tudi meščansko javnost, vendar pa ta, kakor celo mednarodna politika ne bosta ničesar ukrenili, kar bi bilo potrebno.

E. Andre obsojen na smrt. V velikem procesu proti socialistom in komunistom v Hamburgu je bil zaradi dveh umorov, pri katerih ni sodeloval, obsojen na smrt komunist Edgar Andre. — Obsodba pomeni justični umor.

Nemčija in konkordat. Nemčija je sporočila Vatikanu, da želi izpremembo konkordata. Zahteva pa, da se redovnikom prepove šolsko vzgojo, državi se mora dovoliti kontrola nad samostanskim denarnim poslovanjem, razpuste se vse katoliške stanovske organizacije ter združenja učiteljev in katehetov. Če Vatikan teh predlogov ne bi sprejel, Nemčija odpove konkordat. — Potem pa že. Sedaj se ne čudimo, če se »Slovenec« tako ogreva za nekakšen fašizem, ki ga je tudi Vatikan blagoslovljal.

Nemirna Abesinija. V Abesiniji imajo deževno dobo. To priliko izrabljajo Abesinci ter vodijo opasno gverilsko vojno. Italijanska vojska je morala zopet vpostaviti dve vojni fronti, ker jo Abesinci napadajo na severu in jugu. Pacifikacija Abesinije torej ne bo tako lahka in bo veljala Italiji še nekaj milijonov lir.

Sportna rubrika

Službeno iz DNSP: Vzame se na znanje, da v letošnjem tekmovanju za delavsko prvenstvo ne tekmujejo SK Rudar, SK Hrastnik, SK Svoboda-Zagorje in SK Svoboda-Tržič, vsled tega se preuredi pari v revirjih, kot sledi: 12. VII. Retje: Dask, 26. VII. Retje: Amater, 2. VIII. Dask: Amater. — Vse tekme se vrše na igrišču SK Amaterja ter je prvak revirjev oni klub, ki v teh tekmah dobi največ točk, v slučaju enakih točk, odločuje gol diferenca, v slučaju enake gol diference, odloči žreb. V finale delavskega tekmovanja na teritoriju LNP se torej plasi-rajo: zmagovalec iz revirjev, zmagovalec iz tekem Svoboda: Grafika v Ljubljani, SK Kovinar-Jesenice in SK Olimp-Celje. — SK Kovinar prevzame aranžma finalnih tekem, ki bi se vršile dne 16. VIII. na Jesenicah ter poziva podzveza prizadete klube, da javijo tozadevno svoje predloge odnosno želje.

Iz naših krajev

Ljubljana

Blumov »Populaire« v Ljubljani. Naše kavarne kaj rade naročajo reakcionarno časopisje od Rima do Berlina. So pa tudi izjeme, ki radi naroče tudi delavske liste. — Tako je kavarna »Zvezda« naročila glavni francoski socialistični dnevnik »Populaire« in vsem prijateljem, ki znajo francoski vsaj za silo, priporočamo, da ga berejo, da bodo iz njegovih vesti in slik spoznali, kako je v Evropi položaj popolnoma drugačen, kakor ga lažljivo potvarja »Slovenec«.

Nerazumljiva objava. V nedeljskem »Slovencu« beremo ta-le oklic: »Mestno po-

glavarstvo ljubljansko opozarja izletnike in kopalce, da ni dovoljeno uporabljati sveta mestne počitniške kolonije. Uprava bo vsakogar, ki bi se ne ravnal po tem opozorilu, odstranila.« V pravice mestnega poglavarstva se ne mislimo vmešavati, samo radi bi vedeli, na kak način bo s sveta »odstranjeno« ljudi. Kajti načinov »odstranjevanj« je več.

Za Berlin — proti Zenevi. »Slovenec« vztrajno navdušuje ljubljance za vožnjo na hitlerjevsko olimpijado v Berlin, dočim jim odločno odsvetuje potovanje na mirovni kongres v Zenevo.

Maribor

»Slovenec« je zopet enkrat zadel žebelj na glavo. Kakor po ostalih krajih, se je tudi v Mariboru osnoval iniciativni odbor za protivojni kongres v Zenevi. V odboru so zastopane vse politične smeri in društva, torej tudi klerikalci. Ker se pa ta ideja ni skuhala v klerikalnih možganih, je te dni »Slovenec« priobčil dolg članek o boljševiški nevarnosti, v katerem omenja tudi iniciativni odbor itd. Zanimivo je, da se je ta iniciativni odbor obrnil na razne klerikalne prvake za pokroviteljstvo. Pokroviteljstvo sta prevzela poleg g. Ferdo Pinterja tudi g. župan dr. Juvan in mariborski škof dr. Tomazič. Med tem so pa pri »Slovencu« pogruntali, da ta odbor menda ni dovolj klerikalen, zato so ga spravili v zvezo z »boljševiki«, po znanem geslu, da je pri nas vse boljševiško, kar ne trobi v klerikalni rog. Radovedni smo, kaj porečejo k temu napadu na iniciativni odbor pokrovitelji iz klerikalnih vrst.

Vpokojeenci še vedno niso prejeli pokojnine, na katero vsak mesec težko čakajo, ker je pač za preživljanje treba denarja. JRZ se kaj rada hvali s svojimi uspehi. Te dni smo čitali, da je JRZ priborila vpokojeencem pravico, da se smejo zopet trikrat na teden kopati v železniškem kopalšču v koloniji. Gospodje, poskrbite že vendar tudi, da bodo vpokojeenci pravočasno dobili pokojnine, na katere morajo sedaj čakati domala po ves mesec.

S fašističnim pozdravom (dvig desne roke) so se v zadnjem času pričeli predrzno pozdravljati sinovi dobro situiranih mariborskih hitlerjancev. Merodajni krogi vseh teh pojavov ne opazijo, menda zato ne, ker se v zadnjem času tudi pri nas nekateri »Slovenci« silno navdušujejo za hitlerjanstvo in prijateljstvo s kljukastim križem. Ko je bila Nemčija še demokracija, je bil vsak izdajalec, ki je z demokratičnimi nemškimi strankami gojil stike. Od kar pa vlada v rajhu fašizem, ki pozna izključno le parolo »Drang nach Osten«, se pa naši nacionalisti neverjetno laskajo rajhovcem. Vse v znaku državitvornosti!

Lesni delavci v Mariboru se gibljejo. — Kakor stavbinci tako so se tudi lesni delavci v Mariboru vzdramili iz dolgoletnega globokega spanja. V petek, dne 10. julija so na-

Celje

Stavka v tekstilni tovarni »Elka«

V ponedeljek, dne 13. t. m. je delavstvo po brezuspešni intervenciji s strani organizacije radi pred nekaj dnevi odpuščene delavke spontano stopilo v stavko. Popoldanska nad štiriurna pogajanja so se razbila, vsled nepopustljivosti podjetja. Zastopniki

delavstva so predložili skrajno kritičen položaj vsega tekstilnega delavstva v Celju, kar je v pretežni večini vzrok sličnih spontanih stavk. Kako bodo potekla nadaljnja pogajanja, bomo poročali prihodnjič.

Resnica o rdečem terorju v tekstilnih tovarnah!

»Slovenec« z dne 10. t. m. je objavil med celjskimi novicami članek o rdečem terorju v tekstilnih tovarnah, posebno še v tovarni Bergman in drug. V pojasnilo resnicoželjnemu čitateljem sporočamo zaposlene tekstilne delavke naslednje: Po izjavah voditeljev strokovnih organizacij različnih smeri, ni bilo mogoče prodrati z nobeno delavsko organizacijo v tekstilne tovarne, ker so tovarnarji oz. njihovi pomočniki znali zatreti vsak poizkus organiziranega gibanja in smo bile delavke stahovane z drakon-skimi kaznimi. Zavedajoč se pravic, ki nam po zakonu pritičejo, pa le nismo odnehale, ampak smo se v pretežni večini organizirale v SDSZJ. Vpoštevanje socialne zakonodaje in priznanje strokovnih organizacij smo si morale izvojevati celo s stavkami. Da niso žrtve izostale, je jasno. Razcepiti delavstvo in ponovno zavihetati bič nad njim, je bila želja podjetnikov. V to svrhu so se poslužili ljudi, kateri so za tako delo na razpolago. Tako je n. pr. neki delavec pri tovarni Bergman in drug začel javno med delom izživati delavke proti obstoječi strok. organizaciji. Ker nismo reagirale na njegovo delovanje, je začel po vrsti napadati posamezne delavce in delavke. Vsled nadaljnjih njegovih groženj, da jih lahko spravi tudi na cesto, so mu nekatere delavke, in sicer po delu izven tovarne povedale, da to, kar dela, ni lepo in značajno. Razburjen je zagrabil za kolesarsko sesalko in začel dejansko napadati delavke. Seveda delavke so mu na ta dejanski napad odgovorile milo za drago, kar je povsem razumljivo. Svojo miroljubnost je izkazal že s tem, da je nosil na delo razno orožje, t. j. nože in samokres, kar so mu končno oblastni organi tudi odvzeli. Ni torej naperjena borba proti kakšni strokovni organizaciji, temveč le proti po-

sameznim nahujskanim razbijačem delavske enotnosti. Čudimo pa se, da »Slovenec« ni čutil potrebe, pisati o večletnem terorju podjetnikov nad tekstilnim delavstvom. Tekstilke prav dobro razumemo, da je vaše enostransko poročilo pisano bolj v zaščito inozemskih podjetnikov (v pretežni večini judov, proti katerim »Slovenec« rad grmi), kakor tudi v obrambo delavca, ki se hvali, da lahko s pomočjo inozemskega obratovodje spravi vsakega rdečkarja na cesto. Sicer je pa v članku povedano, da se ne marate vtikati v delavske razmere, zato se tudi ne vtikajte. Tekstilke.

(Op. por. Nehote je »Slovenec« opozoril tudi tekstilne delavke na svoja izvirna poročila z izvirnim grehom. Čakamo le še poročila z bombastičnim naslovom »teror rdečih režimovcev«. Težko je težko — kostruni so šli, sedaj pa odhajajo še ovce.)

Delavsko kulturno društvo »Vzajemnost«, podružnica v Celju, priredi v soboto, dne 18. julija t. l. ob pol 9. uri zvečer in v nedeljo 19. julija ob pol 1. uri dopoldne v Mestnem parku **pevski koncert** s sodelovanjem steklarske godbe iz Hrastnika. Na sporedu so narodne pesmi in godbene točke.

Veliko vrtno veselico priredi v nedeljo, 19. julija t. l. s pričetkom ob 3. uri popoldne v gostilni »Amerika« na Sp. Hudinji. — Svira godba steklarjev iz Hrastnika. Vstopnine ni.

Liboje pri Celju

Pevski odsek del. kult. društva »Vzajemnost« priredi v nedeljo, dne 19. julija ob 16. uri na vrtu gostilne s. Dolence v Kasezah pevski koncert. Po koncertu prosta zabava. Igra godba del. društva, odsek »Zarje« in orkester. Vabimo vsa sosedna društva, kakor tudi ljubitelje lepih pesmi. — Družnost!

Tudi v norišnici se lahko uganja korupcija

Bolniki v bolnici za duševne bolezni v Kovinu so jedli travo in pomije zato, da je ekonom lahko dajal draga darila vplivnim uradnikom v ministrstvu

Beogradska »Politika« poroča o novi korupcijski aferi, ki je bila pred kratkim odkrita v državni bolnici za duševne bolezni v vojvodinskem mestu Kovin. Zoper ekonomu te bolnice so se že dalj časa vrstile pritožbe na Ministrstvo za socialno politiko, vendar so te pritožbe redno romale v koš. Šele pred kratkim se je v bolnici oglasila komisija iz Beograda, ki je malo posvetila v poslovanje tega sposobnega uradnika. Ekonom bolnice, ki je upravljal obsežno bolnišnico imetje ter nakupoval vse, kar je bilo potrebno za prehrano in vzdrževanje bolnikov, je na debelo sleparil bolne reveže, ki so morali vsled njegovih mahinacij dobesedno stradati. Komisija je ugotovila, da je ta gospod, ki je imel le tisoč in sto dinarjev plače na mesec, živel nad vse razkošno, prirejal z avtomobilom, ki je bil last bolnice, izlete, prirejal razne zabave in orgije, o priliki službenih potovanj na debelo zapravil denar po beogradskih varietetih in dajal bogata darila raznim vplivnim osebam v ministrstvu; tako je samo nekemu kabinetnemu šefu »poklonil« pohištvo, vredno tridesetstotih dinarjev. Čutil je kljub svojim skromnim dohodkom potrebo po velikih potovanjih, ter se vozil celo v Egipt in delal izlete po Sredozemskem morju.

Vse to razkošno življenje je šlo na račun bolnikov; preiskava, ki jo je odredilo državno tožilstvo v Beli Crkvi, je odkrila strašne stvari. Po zdravniških predpisih bi moral dobiti vsak bolnik dnevno po 750 gr kruha poleg druge primerne hrane. Mesto tega pa je moralo osobje bolnice razdeliti kruh, ki je bil namenjen za enega bolnika, na 3 dele, ta-

ko, da je vsak bolnik dobil le 250 gr. Po predpisih bi bil moral vsak bolnik dobiti 250 gr mesa dnevno, po naročilu gospoda ekonomu pa je bilo kupljenih le po 4 do 5 kg za 150 bolnikov. Bolniki, ki so delali na polju in so rabili zato še boljšo hrano kot ostali, so se vračali z dela tako izgledovani, da so trgali zeleno sadje na bolniškem vrtu, pulili celo travo in iskali odpadke hrane v sodu za pomije. Če se je pa kak bolnik predrznil in se hotel ka pritoževati radi slabe hrane, so ga po naročilu gospoda ekonomu zaprli golega v celico in zdravnikom sporočili, da je bolnik »dobil napad«.

Ekonom si je znal »prisluziti« denar tudi še na druge načine. Vsi dobavitelji so mu morali podpisavati račune, na katerih sploh ni bilo napisano, koliko so dobavili, niti za kako ceno in ekonom je potem v te račune vnesel poljubne številke, seveda dosti višje, kot so bile v resnici. Znal pa je »zaslužiti« tudi pri upravi bolnišnega posestva. Preiskava je ugotovila, da je poročal nadrejeni oblasti, da je zraslo na 1 hektaru zavodovega zemljišča 500 kilogramov krompirja, dočim je tega krompirja zraslo najmanj 10.000 kilogramov.

Vseh takih in podobnih lumparij je dolga vrsta. Škoda, ki jo je ta odlični uradnik povzročil, gre v milijone in doslej še sploh ni ugotovljena, ker preiskava še ni zaključena. Poleg vseh drugih korupcijskih afer, odkritih v zadnjem času, smo zopet bogatejši za novo afero, in upajmo, da nam jih bodo razne marljive komisije odkrile še veliko.

Zakaj so ustavljena nova investicijska dela na Jesenicah?

Jesenice, zač. julija 1936

Gornje vprašanje zanima že tri tedne vse Jesnice in okolico pa tudi vso gornjo savsko dolino. Najprej je bilo toliko priprav: povečanje livarne, valjarn, ustvaritev ogljaren, postavitev plavžev, graditev novih stanovanjskih hiš — čez noč pa je bilo ustavljeno vse in trdka »Slograd«, ki je ta dela izvrševala, je odpuštila tristo stavbinskih delavcev. In kakor je menda predvideno, bodo sledile še razne druge okrnitve dela, namestu da bi bilo narobe.

Kaj je vsemu temu vzrok? Zenica? Dvomimo, kajti ona na jeseniške plavže itd. zaenkrat še ne more vplivati. — Organiziranje in gibanje stavbincev? Ne verjamemo, saj »Slograd« in KID vesta, da imajo vsi delavci pravico na organiziranje in prav tako tudi na mezdno gibanje, ki ga pa na Jesenicah pri stavbinčih niti še bilo ni. Neugodna krajevna lega? Izključeno, ker se krajevna lega ni v zadnjih letih prav nič spremenila, čeprav se vse Jesenice z ostalim svetom vred vrtijo okrog sonca in z zemljo še okrog zemeljske osi. Kaj torej?

Dobro poučeni in merodajni ljudje KID trdijo, da je glavni vzrok vsemu — banska uprava. Ogljarne, ki so zaradi plavžev in zaradi novega načina topljenja železa neobhodno potrebne, bi morale biti v sedanjem »parku« Hrenovci, ki leži med Prosvetno ulico in cesto Kralja Petra oz. med gorenjsko in bohinsko železnico. Ta park je last KID in zaradi bližine kolodvora in zaradi nekakega centra ob križišču cest in raznih kotov naše doline bi bil zelo prikladen za tako svrhu. Toda še predno je baje KID zaprosila za dovoljenje te zidave, je že kraljevska banska uprava v Ljubljani izdala odlok, s katerim svetuje okrajnemu načelnstvu in mestni občini, da ogljarne v park Hrenovci ne dovolijo postaviti, t. j. z drugimi besedami, da se prepoveduje to delo. In to dejstvo je baje vzrok, da so se ustavila vsa investicijska dela.

KID ima zdaj za topljenje železa samo martinove peči. Te peči so primerne za talitev starega železa in že predelane rude, ne pa sirove rude kot take. Starega železa primanjkuje, gotove države, ki so ga prej izvažale, so zdaj izvoz prepovedale in uvažamo zdaj staro železo menda celo iz Indije.

Hrastniku so tega »revolucionarja« začudeno gledali. Na zadnje so mu pa povedali, da znajo sami oceniti svoje predstavnike najbolje. Ta človek iz Trbovelj jim je vedel povedati gorostastne stvari o glavnem delavskem zaupniku. Ko je pa videl, da so rudarji majali z glavami in mu niso verjeli, jo je zopet odkuril nazaj v Trbovlje. Rudarsko delavstvo v Hrastniku je pa obsodilo podlega denuncijanta in lažnjivca in je tudi sklenilo, da bo v bodoče pazilo na temne elemente, ki sejejo med delavstvom samo razdor. Tudi trboveljski rudarji obojajo takšne zaplotnike in se pripravljajo na obračun.

Izlet na Mrzlico. V nedeljo, dne 19. julija priredi »Počitniški dom« velik družinski izlet na Mrzlico, pri katerem bo sodelovala delavska godba iz Trbovelj in pevski zbori. Vsi ljubitelji planin vljudno vabljeni. Družnost!

Zagorje ob Savi

Šikaniranje delavstva v kamnolomu Hauck. V tem kamnolomu je zaposlenih okrog 13 delavcev. Podjetje jih plača z Din 3 na uro. Čeprav je plača sama na sebi mnogo premala za to težko in nevarno delo, bi delavci to še prenesli. Ali tu je nastavljen neki paznik z imenom Fettke. Ta gospod ne zna občeovati z delavcem kot s človekom. Ne samo, da neprestano priganja delavce k nemogočim storitvam, jih poleg tega še zmerja z barabami in drugimi takimi primki. Če ta gospod pravi, kako je v Srbiji z bikovko pretepal tamkajšnje delavce, potem mu mi tukajšnji delavci povemo, da si ne bomo pustili dopasti, niti da bi nam z zausnicami grozil. Mi se bomo držali pregovora, da se posojilo tudi vračila veseli.

Velika dobrodelna tombola. Z ozirom na veliko pomanjkanje sredstev za pomoč najrevnejšim otrokom rudarjev, se je odločilo tukajšnje društvo za varstvo otrok, da v zvezi s kolom jugoslovanskih sester priredi v nedeljo, dne 19. julija ob 3. uri popoldne veliko tombolo v Zagorju. Ker so pripravljene prav lepi dobrotki, kakor: motorno kolo, šivalni stroj, moško kolo, psiha in še veliko število drugih dobrotkov in ker je čisti dobiček namenjen za podporo revnim otrokom, vljudno naprošamo vso javnost, da se pri nakupu srečk odzove.

Kranj

Priziv občinske uprave glede razrešitve župana g. Pirca in treh odbornikov je bil zavrnjen. S tem je razrešitev polnomočna. — Predsedstvo občine je prevzel g. Tajnik Josip, uradnik v »Semperitu«. Odbor pa je bil izpopolnjen s kandidati večinske in opozicijske liste.

Po 14. dneh so naši utopljenega v Savi intendantskega podpolkovnika mornarice Udriha Josipa, doma iz Besnice. Baje je vzrok samomora duševna zmedenost.

Prireditve Protituberkulozne lige na Golniku se vsled slabega vremena ni vršila in je preložena na naslednjo nedeljo. Popravljamo pa v toliko, da prireditve organizira liga v Križah.

Ali naj zaradi tega Jesenice obstanejo? Zaradi tega je treba dovoliti zgraditev naprav za predelavo sirove rude, da bo nadaljnji razvoj omogočen.

Kaj pa »park« Hrenovca? Banska uprava baje pravi, da je treba ohraniti ta edini park sredi Jesenic, da je treba preprečiti dim na Jesenicah itd. Mi pa pravimo: »Park« Hrenovca je dandanes dejansko samo zaradi lepšega na Jesenicah. Delavstvo ga prav malo poseča in tudi sicer ni nikake potrebe, da bi obstojal še naprej. Delavstvo dobro ve, kje je čisti zrak. Vsako soboto in nedeljo pa tudi med tednom v vseh letnih časih odhitijo vsi čistega zraka željni Jeseničani proč od Jesenic v bližnjo in daljnjo »gmajno«, v gozd, na trate, v hribe in na planine. Z dimom pa morajo Jesenice računati in banska uprava naj pač predpiše vsa varstvena sredstva, ki bodo kolikor je mogoče ta dim preprečevala oz. njegov vpliv zmanjševala. Kdo je Vitkovicam, Essenu, Pljuju itd. preprečeval razvoj na račun dima? Toda park Hrenovca nima pravice do obstoja na račun delavskega kruha.

Na Jesenicah je zdaj polno razburjenja. Nekateri zatrjujejo, da poznajo ljudi, ki so pred zaprositvijo za vršenje del od strani KID s pritožbami, intervencijami ali kako drugače pri Banski upravi dosegli zgoraj omenjeni odlok. Sumničji se tu, sumničji se tam, kaj je res, ne ve nihče.

Dejstvo pa je: delavstvo in prebivalstvo Jesenic zahtevajo, da se omogoči KID razširitev obratov, ker bo s tem imelo kruh vse prebivalstvo Jesenic in ožje okolice, zelo mnogo pa bo stvar v prid tudi vsej Sloveniji, ker bo KID potrebovalo letno ca. 10.000 vajonov bukovine, katere izvoz je zdaj zaradi sankcij zastal.

Apeliramo na bansko upravo in vse meščanske činitele, da se zganejo in da omogočijo dela. Če so komu mar Jesenice ali njih mnenje, naj pride sem, in dožal ga bo točno proti vsem ev. pritožbam, kakih sebičnih posameznikov. Ljudstvo omogočite delo, prebivalstvo dajte kruha — to naj bo vodilni alfa in omega vsega postopanja v tej stvari. Zahtevamo tudi razčiščenje, da bomo vedeli mi in vsi zainteresirani kaj je na stvari. Ne pustite ljudi tavati v temi — le čisti računi ustvarjajo najboljše prijatelje. —on—

Delavski pravni svetovalec

Slov. Bistrica. Vprašanje: Kako se odmeri vojnica? — Odgovor: Vojnica znaša za vojne službe nesposobne 20 odstotkov letnega neposrednega davka (brez doklad). Ako plačujete letno n. pr. Din 300 uslužbenškega davka in Din 100 zemljiškega davka (brez doklad), znaša vojnica Din 80. Na ta način si vojnico lahko izračunate za vsak slučaj posebej.

Sv. Lovrenc. Vprašanje: Ali ima članica OUDZ, ki se je vrnila iz porodnišnice, še pravico do podpore? — Članica OUDZ ima pravico do porodniške podpore šest tednov pred in šest tednov po porodu. Čas, ki ga je prebila v bolnici po porodu, šteje v ta šesttedenski rok. Ako med tem oboli, prejema po šestih tednih bolniško podporo skozi 26 tednov. Do porodniške podpore ima članica pravico, ako je bila zavarovana vsaj 10 mesecev v zadnjem letu pred porodom, ali pa 18 mesecev v zadnjih dveh letih.

Šoštanj

Vse obrtništvo je vzradoščeno, ker je čitalo v zadnji »Delavski Politiki«, da namučava firma Franc Woschnagg i sinovi zvišati plače delavstvu. — S tem bo zadan močan udarec današnji krizi v našem kraju. Ves okoliš se čudi tej širokogrudnosti in socialni čutečnosti ter pričakuje z velikim veseljem boljše konjunkturo. Z dosedanjimi mezdami si pač noben delavec ni mogel nič pomagati in ničesar privoščiti, še manj pa, da bi si kaj prihranil za stara leta. Upajmo, da nam vendar enkrat zasije lepše sonce!

Ustanovni občni zbor Vzajemnosti se bo vršil v nedeljo, dne 19. julija ob 9. uri dopoldne v kavarni hotela »Jugoslavija«. Sodružice, tudi iz Velenja in Pesjega, pridite polnoštevilno, da nadaljujemo naše kulturno delo. Navzoč bo tudi delegat centrale »Vzajemnosti« iz Ljubljane, ki bo dal navodila in smernice za bodoče kulturno delo. Pripravljajni odbor.

Velenje

Zborovanje rudarjev. Minulo nedeljo se je v hotelu Rak vršilo rudarsko zborovanje, katerega se je kljub slabemu vremenu udeležilo večje število rudarjev. Zborovanje je otvoril in vodil s. Polanc, o splošnem položaju delavstva doma in po svetu pa je poročal s. Jelen iz Maribora. Govornik je zlasti povdaril potrebo močne strokovne organizacije in širjenje izobrazbe med delavstvom, ker le na ta način si bo delavstvo zamoglo priboriti boljše življenjske pogoje in lepšo bodočnost. Pred zaključkom zborovanja so še govorili s. Polanc, s. Valenčak, s. Pevec in s. Znoj, ki so prav tako pozivali delavstvo, da čita »Del. Politiko« in se oklene svoje strokovne organizacije, ki je potrebna zlasti z ozirom na bedni položaj rudarjev.

Zidani most

Našim delavcem in železničarjem v premissle. Prosim, dovolite mi, s. urednik, nekaj prostora v našem listu. Moja proletarska zavest mi nalaga, da napišem nekaj besed: Prijatelji, delavci in nameščenci, povedati vam želim, da sem danes vesel, ko dobim naš list v roke. Jako me veseli, da se trpinji nevesposod zavedajo svoje dolžnosti do lista. List je pa tudi vreden vse podpore. List nam prinaša zelo točna poročila, pa naj si bodo tudi iz sosednjih držav, da vidimo kako se tam borijo delavci in kmetje za obstoj. Nadalje je tudi zelo razveseljivo, kako lepo je to, da ima danes deloma že vsaka vas ali okraj svojega dopisnika za »Delavsko Politiko«. Dejstvo je, da se danes delavstvo že zaveda kam spada. Težak je naš boj, toda le naprej po začrtani poti in zmaga bo naša. Priznavam, da je med nami še veliko nezavednežev, neodločnežev, ki se dajo vplivati po nasprotnikih, pa tudi po nezavednih ženah. Zlasti je žalostno, če delav. žena ovira svojega moža, kadar hoče iti na ta ali oni delavski sestanek. Žene, proletarke, vaša dolžnost je, da pomagata možem, da se organizirajo. Zavedajte se tudi tega, da naj bo sleherni delavec tudi naročnik »Delavske Politike«. Spomnimo se tudi naših železničarjev. Marsikdo si morda misli, da železničarji uživajo vse dobrote na zemlji; ali stvar ni taka. Kdor še ni bil železničar, tudi ne ve, kako trd je ta kruh. Razmere, v katerih se dandanes mučijo železničarji, je nemogoče popisati. Železničarji so bili svoj čas v boljšem položaju. Že radi tega, ker smo bili enotni in strnjeno organizirani, mi večkrat pripoveduje moj znanec železničar: Da smo železničarji danes tako zapostavljeni, tudi ni čuda, saj smo imeli že mnogo komandirjev. Prihajali so med nas razni preroki; oni od narodni strani so nam obetali nebesa na tem svetu, drugi so pa zopet prerokovali tako, da nas železničarje čakajo dobrote le na onem svetu. Toda danes smo že tako daleč prijadrali, da že celo preroki sami ne vedo več, kam spadajo. Nepobitna resnica je, da je bil svojčas naš Savez železničarjev od gotove strani zelo osvovalen. Ali časi se spreminjajo in danes že marsikateri od onih sovržnikov našega saveza priznava, da je glasilo »Ujedinjeni železničar« edini in pravi zagovornik železničarjev. Nemoč železničarjev krepi delodajalca, ki je segel po plačah, dopustih itd. in bo to prakso še nadaljeval vsaj še toliko časa, dokler se železničarji ne bodo zavedali tega česar se danes zavedajo proletarci vsega sveta. Šele razredno zavedni železničarji bodo s svojim nastopom dosegli izboljšanje svojega sedaj res bednega položaja. Postanemo vsi naročniki »Ujedinjenega železničarja« in »Delavske Politike«, potem pa bo kmalu zapihal drug veter tudi po naši dolini.

Trbovlje

Javno vprašanje obratnemu vodstvu separacije. 1. Ali je obratnemu vodstvu separacije znano, da je nek rudar, ki ima ženo in 4 otroke in je prišel pred mesecem ali dva na obrat separacije, naredil v zadnji periodi samo 6 šihotov, dočim so drugi naredili celo 15 in več šihotov ter so delali nadure? 2. Ali je temu krivo obratno vodstvo ali pazniki? 3. Zakaj se take krivice ne odpravijo, kljub temu, da je bilo zadnjih obljubljenih, da se bodo odpravile? 4. Ali želi dotični, ki je zato odgovoren, da sežejo rudarji po samopomoči kot v Hrastniku?

Vzmemirjenje se je deloma poleglo. Ob priliki zadnje stavke v Hrastniku so naši rudarji bili zelo vzemirjeni, ker so se dobro zavedali, da je usoda hrastniških rudarjev tudi usoda rudarjev v Trbovljah. Bili so pripravljani, ako bi se upravičenim zahtevam rudarjev v Hrastniku ne ugodilo. Zavedajo se pa trboveljski rudarji dobro, da se mnogo krivic godi tudi njim in so pripravljani, da kot hrastniški rudarji tudi sami branijo s skrajnimi sredstvi svoje pridobljene pravice. Sodrugom v Hrastniku pa čestitajo k vzornemu redu in disciplini ter solidarnosti, ki je prinesla zmago.

Čuvajte se denuncijantov! Tudi zadnji krasno uspeli delavski izlet na Mrzlico, pri katerem so delavci pokazali tako vzoren red, ni dal miru nekim neznanim denuncijantom. Prijavili so s. dr. Reismanova oblastem, da je bač on sklical takrat delavski shod na Mrzlici, se s tem pregrešil po zakonu o društvih in zborovanju in da je še tam povrh tega govoril, da se je treba boriti za svobodo in da so pri tem ljudje mahali z rdečimi robcami in klicali: »Živijo svoboda!« Rdeče robcice so očividno denuncijanti zamenjali s fašističnimi čepicami, ki jih je hotel prodajati na delavskem travniku trboveljski nacionalist, pa je v svoji trgovski břitnosti izbral za te njegove »klobuke«, kakor jih je sramežljivo nazval v svojem »Zboru«, rdeče barve. Kakor vidimo, je nekaterim še danes vsaka svoboda preveč, nam pa premalo.

Prosvetni večer »Vzajemnosti«. V četrtek, dne 16. julija se bo vršila v dvorani Delavskega doma ob 19. uri prosvetni večer. Razen zanimivega prosvetnega programa se bo predvajala tudi šaljiva igra in veliki senzacionalni češki film »hou-ruk«. Na ta zelo zanimivi prosvetni večer so vabljeni vsi, ki ljubijo prosveto in si želijo zabave.

Gadja zalega. Nekaj obrekovalcev v Trbovljah nikakor ne more zatajiti svojega pokoljenja in komaj čakajo prilike, da lahko intrigirajo proti organizaciji in njenim predstavnikom. Tudi v Hrastnik se je zatekel nek takšen obrekovalcev iz Trbovelj ob priliki shoda, ki so ga imeli predstavnik delavstva, dne 9. t. m. Stavkujoči rudarji v

Zahtevajte vedno in povsod kruh in pecivo iz Delavske pekarnice v Mariboru. Telefon št. 2324

Za konzorcij izdaja in ureja Viktor Eržen v Mariboru. — Tiska: Ljudska tiskarna, d. d. v Mariboru, predstavitelj Josip Ošlak v Mariboru.